

flantinfo

Flantinfo is het driemaandelijkse informatiebulletin van flantua-verheij
13e jaargang, nr. 2 - juli 2001

WERKZAAMHEID, PAND EN WAARDE

Over de waardering van panden is de laatste jaren veel te doen geweest. Degenen die dachten dat de komst van de Wet waardering onroerende zaken een oplossing zou bieden, zijn voor een groot deel bedrogen uitgekomen. De werkingssfeer van die wet is daarvoor te klein. Toch is de WOZ-waarde recentelijk weer iets belangrijker geworden.

Werkzaamheid

De waardering van panden speelt sedert 1 januari jl. een grote rol ingeval sprake is van een werkzaamheid (box 1). Wat wordt hiermee bedoeld?

Van een werkzaamheid is sprake als u een vermogensbestanddeel (hier nemen we als voorbeeld een pand) ter beschikking stelt aan een verbonden persoon. Bovendien moet die verbonden persoon het pand gebruiken in het kader van zijn onderneming (of werkzaamheid). Als het door u ter beschikking gestelde pand uitsluitend voor privé-doeleinden wordt gebruikt, kan geen sprake zijn van een werkzaamheid. Het pand valt dan bij u in box 3.

Onder het begrip 'verbonden personen' vallen:

- een BV waarin u of een verbonden persoon een aanmerkelijk belang heeft
- uw echtgenoot of partner
- uw minderjarige kinderen of die van uw partner
- uw overige bloed- en aanverwanten in de rechte lijn, maar dan alleen als er sprake is van een ongebruikelijke ter beschikkingstelling.

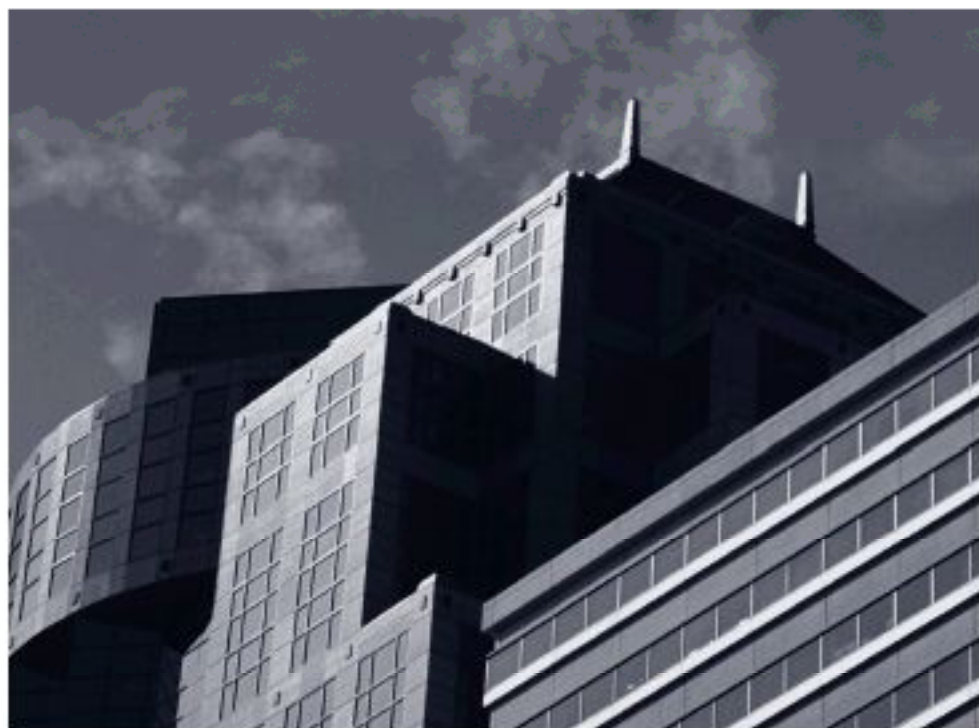
Resultaat uit werkzaamheid

Voor de bepaling van het resultaat uit de werkzaamheid (hier: het ter beschikking stellen van het pand), wordt aangesloten bij de wijze waarop de winst uit onderneming wordt bepaald. Dit betekent dat voor die werkzaamheid een administratie moet worden gevoerd. U moet jaarlijks een balans en een winst- en verliesrekening op (laten) stellen. De kosten die betrekking hebben op het pand zijn aftrekbaar. Dit geldt dus ook voor de eventuele hypotheekrente die betrekking heeft op dat pand. Bovendien mag u afschrijven over de waarde van het pand.

Waarde op beginbalans

Nu komen we bij de kernvraag van dit artikel: over welke waarde mag u afschrijven? Met andere woorden: voor welke waarde moet het pand op de beginbalans per 1 januari 2001 worden opgenomen?

U dient het pand te waarderen op de waarde in het economische verkeer per 1 januari 2001. U kunt die waarde laten bepalen door een taxateur. Maar als alle panden zouden

In dit nummer:

- *Werkzaamheid, pand en waarde*
- *Normaal vermogensbeheer*
- *Herziening keuzevermogen*
- *Korting op de Krant?*
- *Gebruikelijk loon*
- *Nieuw minimum loon*
- *Autoaccessoires*
- *Hoe zit dat met werknemersopties?*
- *Waarde ondernemerswoning in bewoonde staat*
- *Auto & stalling*
- *Zo oordeelt de rechter*

13e jaargang nummer 2
juli 2001

Redactie: mr. drs. C. de Wit

De flantinfo wordt eveneens gepubliceerd op internet onder www.flantua-verheij.nl. U vindt de flantinfo daar als pdf-bestand.

De flantinfo wordt steeds met grote zorgvuldigheid samengesteld. Onze organisatie en haar leden aanvaarden geen aansprakelijkheid voor de gevolgen die zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in de flantinfo opgenomen informatie.

Kantoren van flantua-verheij:

Culemborg

Belle van Zuilenaan 1
4105 JX Culemborg
tel 0345 - 470970
fax 0345 - 470989
culemborg@flantua-verheij.nl

Houten/Schalkwijk

Postbus 10,
3998 ZR Schalkwijk
tel 030 - 6011688
fax 030 - 6012358
Provincialeweg 69
schalkwijk@flantua-verheij.nl

Nieuwegein

Postbus 375,
3430 AJ Nieuwegein
tel 030 - 6085858
fax 030 - 6085888
Kortestede 57
nieuwegein@flantua-verheij.nl

Utrecht

Postbus 8041,
3503 RA Utrecht
tel 030 - 2881001
fax 030 - 2893311
Livingstonelaan 752
utrecht@flantua-verheij.nl

Woerden/Kamerik

De Kapberg 1,
3471 DC Kamerik
tel 0348 - 401610
fax 0348 - 402704
kamerik@flantua-verheij.nl

WERKZAAMHEID, PAND EN WAARDE

vervolg van pagina 1

moeten worden getaxeerd zou dat een enorme kostenpost voor de belastingplichtigen zijn. Bovendien is de inspecteur van de belastingdienst niet verplicht het rapport van uw taxateur te volgen. In de praktijk kan de waardering van panden nogal wat discussie veroorzaken.

WOZ + 20%

De staatssecretaris van financiën heeft ingezien dat hier een bron van problemen ligt. Eerder had hij de Kamer beloofd met een nader besluit over dit onderwerp te komen. Die belofte is hij nagekomen. Als praktische regel heeft de staatssecretaris verklaard goed te keuren dat de waarde van de panden per 1 januari 2001 wordt gesteld op de WOZ-waarde (per 1 januari 1999) verhoogd met 20%. U mag die waarde (120% van de WOZ) als beginwaarde gebruiken. Die waarde is de grondslag voor de berekening van de afschrijving. In die zin is het dus een 'weggevertje'. In de praktijk zal die waarde als minimum worden gehanteerd. Heeft u argumenten om te verdedigen dat de werkelijke waarde per 1 januari 2001 hoger is dan 120% van de WOZ-waarde, dan staat het u in principe vrij om een hogere waarde te gebruiken. U moet er dan wel rekening mee houden dat de inspecteur vragen kan gaan stellen.

Voorwaarden

De goedkeuring van de staatssecretaris heeft uitsluitende betrekking op de openingsbalans per 1 januari 2001. Bovendien geldt de waarde van 120% van de WOZ-waarde alleen in 'recht-toe-recht-aan' gevallen. Er zijn bijzondere omstandigheden waarin deze eenvoudige rekenregel niet mag worden toegepast. Als u hier meer over wilt weten, kunt u altijd even contact met ons opnemen. Een voorbeeld waarmee kan worden geïllustreerd dat u het besluit van de staatssecretaris niet erg ruim mag interpreteren is het volgende.

Voorbeeld

Stel dat u per 1 januari 2000 een pand heeft gekocht voor f 1.200.000. U verhuurt het pand aan uw minderjarige dochter. Zij exploiteert in het pand een onderneming. De WOZ-waarde van het pand is f 900.000.

Duidelijk is dat hier sprake is van een werkzaamheid: u stelt het pand ter beschikking aan een verbonden persoon, die het gebruikt in het kader van haar onderneming. U moet het pand derhalve op de balans van de werkzaamheid activeren. Het is aantrekkelijk de volgende redenering te volgen.

De staatssecretaris heeft goedgekeurd dat de waardeverhoging tussen 1 januari 1999 en 1 januari 2001 wordt gesteld op 20%. Ik heb het pand gekocht op 1 januari 2000 en neem dus als waarde op de openingsbalans de aankoopprijs, verhoogd met 10%: f 1.320.000. Dat lijkt logisch. Toch kunt u bij deze redenering geen beroep doen op het besluit van de staatssecretaris. Zijn goedkeuring is beperkt tot de verhoging van de WOZ-waarde met 20%. Hier leidt dat tot een waarde op de openingsbalans van f 1.080.000 (120% van f 900.000). In dit geval doet u er goed aan u stelling dat de waarde van het pand per 1 januari 2001 hoger is dan f 1.080.000 te staven met een taxatierapport.

Conclusie

De waarde op de openingsbalans kan gesteld worden op 120% van de WOZ-waarde. Als er geen bijzondere omstandigheden zijn, zal de inspecteur deze waarde moeten volgen. In die zin is de waarde van 120% van de WOZ een 'weggevertje': u hoeft daarover niet in discussie met de inspecteur.

Natuurlijk is het goed denkbaar dat de werkelijke waarde hoger is dan deze norm. U bent dan niet aan de norm gehouden, maar mag de hogere waarde gebruiken. Wel moet u kunnen aantonen wat de werkelijke waarde in het economische verkeer per 1 januari 2001 is. U doet er dan goed aan een taxatierapport op te laten stellen.

NORMAAL VERMOGENSBEHEER

Het bepalen van de grenzen van het begrip 'normaal vermogensbeheer' was onder het oude en is onder het nieuwe belastingregime erg belangrijk. Onder het oude regime was het belangrijk om onderscheid te maken tussen enerzijds onbelaste voordelen (bijvoorbeeld ten gevolge van transacties met een bron van inkomen) en anderzijds belaste voordelen in de vorm van inkomsten uit arbeid (anders dan dienstbetrekking).

Onder het nieuwe belastingstelsel is het nog steeds belangrijk te weten wat 'normaal' is. Nu bepaalt het antwoord op de vraag of activiteiten normaal vermogensbeheer te boven gaan of inkomsten vallen in box 1 (werkzaamheid) of in box 3.

Ter illustratie

Als u vermogen belegt in aandelen of in deposito's kan sprake zijn van normaal vermogensbeheer. U heeft er wellicht geen omkijken naar. U verricht niet of nauwelijks werkzaamheden. U belegt passief.

Als u elke dag via internet uw beleggingen beoordeelt en veel aandelen koopt en verkoopt in de hoop daarmee uw rendement aanzienlijk te verhogen, kan sprake zijn van een zodanig actief vermogensbeheer dat de inspecteur van de belastingdienst deze activiteiten in box 1 onder wil brengen. Hij zal dan stellen dat uw activiteiten 'normaal vermogensbeheer' te boven gaan. Dit is reden om het vermogensbeheer aan te merken als een werkzaamheid die wordt belast in box 1. Dat is niet zo'n aantrekkelijk perspectief: in box 1 wordt de belasting berekend naar progressief tarief van maximaal 52%. De belastingdruk in box 3 is 1,2% van de netto vermogenswaarde.

Waar ligt de grens?

U zult geneigd zijn te denken dat o.a. de omvang van de werkzaamheden een belangrijk onderscheidend criterium is. Dat ligt voor de hand. Toch denkt de staatssecretaris hier kennelijk heel anders over.

Casus

Een belastingplichtige kocht in 1989 een stuk weiland voor f 10.000. Op de grond lag een agrarische bestemming. Vier jaren later werd de belastingplichtige benaderd door gegadigden die het weiland wilden kopen. Zij wilden het gebruiken als industrieterrein. De belastingplichtige komt hierdoor op het idee te onderzoeken of de bestemming op de grond gewijzigd kan worden. Na de wijziging van de bestemming zal de grond veel meer opbrengen dan met agrarische bestemming.

De belastingplichtige schrijft in 1994 een brief aan de gemeente en legt zijn vraag voor. De gemeente antwoordt dat de bestemming van de grond niet wordt gewijzigd: die bestemming is en blijft agrarisch.

Later in hetzelfde jaar doet belastingplichtige een nieuwe poging. Nu heeft hij wel succes! De gemeenteraad besluit de wijziging van de bestemming voor te bereiden. De belastingplichtige ruikt zijn kans: kassa! Hij verkoopt de grond, een jaar of vijf na de aankoop, voor f 230.000. Ook de inspecteur van de belastingdienst is enthousiast. Hij corri-

geert de aangifte en belast het voordeel dat belastingplichtige met de verkoop van de grond heeft behaald. De inspecteur becijfert het voordeel op f 210.000 en belast het progressief. (Nu zou dat betekenen dat het vermogen niet in box 3 valt, maar dat de inkomsten in box 1 worden belast.)

De belastingplichtige is hier niet blij mee, dat begrijpt u. Ook wij vinden deze zet van de inspecteur merkwaardig. Zeker nu duidelijk is dat geen verschil van mening bestond over het volgende:

- De belastingplichtige kocht de grond destijds niet met de bedoeling die met winst door te verkopen.
- De aan- en verkoop van de grond zijn voor de belastingplichtige een incident.
- De belastingplichtige heeft niet de bedoeling nog meer transacties als deze te verrichten.
- De belastingplichtige beschikt niet over speciale deskundigheid met betrekking tot de aan- en verkoop van grond e.d.
- De kopers die zich bij de belastingplichtige hadden gemeld, brachten hem op het idee dat wijziging van de bestemming wellicht mogelijk was. Vervolgens heeft de belastingplichtige bij de gemeente geïnformeerd.

Hof Den Haag

Het Hof komt de belastingplichtige te hulp. Onder deze omstandigheden kan niet worden gezegd dat de belastingplichtige met het enkele schrijven van twee brieven activiteiten heeft verricht die een normaal vermogensbeheer te boven gaan. Ook de inhoud van de brieven vindt het Hof hierbij van belang. Die getuigden kennelijk niet van speciale deskundigheid.

Volgens het Hof is er sprake van normaal vermogensbeheer. Omdat de bron van inkomen werd verkocht, had de inspecteur geen aanknopingspunt om inkomstenbelasting te heffen. (Nu zou de conclusie luiden: het weiland hoort in box 3 en niet in box 1.)

De staatssecretaris

Merkwaardig genoeg vindt de staatssecretaris het belangrijk deze kwestie aan de Hoge Raad voor te leggen: hij gaat in cassatie! Zo komt een, naar het zich liet aanzien kansloze stelling van de inspecteur, toch nog voor onze hoogste rechter.

De staatssecretaris gebruikt de volgende argumenten.

Uit de brieven van de belastingplichtige blijkt dat bedrijven belangstelling hadden voor zijn grond. De belastingplichtige wil eerst bestemmingswijziging en daarna de grond verkopen. Hij beoogt die bestemmingswijziging dus en hij weet zijn doel te bereiken. De belastingplichtige heeft bewust een waardetoename nagestreefd en die ook gerealiseerd.

Dat de werkzaamheden die de belastingplichtige heeft verricht (twee briefjes) zeer gering van omvang zijn, is volgens de staatssecretaris van ondergeschikt belang. De arbeid die is verricht, was gericht op de waardetoename. Daar gaat het om.

Conclusie

Ten eerste merken we op dat de belastingplichtige het slecht getroffen heeft. Het gros van de inspecteurs zou hem (tot voor kort) zonder slag of stoot gelijk hebben gegeven. Hij wordt door de stelling van 'zijn' inspecteur gedwongen om naar het Hof te gaan. Gelukkig, daar krijgt hij gelijk. Zijn klomp zal zijn gebroken toen hij hoorde dat de staatssecretaris het er niet bij laat zitten!

Wij moeten onze hoop vestigen op de Hoge Raad. Hopelijk tikt die de staatssecretaris op zijn vingers. Of beter: roept die de staatssecretaris tot de orde! Als dat niet gebeurt zijn de gevolgen verstrekkend. In de toekomst zullen veel belastingplichtigen dan merken dat zij niet worden belast in box 3, maar dat het progressieve tarief van box 1 van toepassing wordt op de resultaten van hun beleggingsactiviteiten.

MINIMUM LOON

Per 1 juli 2001 zijn de minimum (jeugd)lonen weer verhoogd. De nieuwe bedragen zijn als volgt:

Vanaf:	f	€
23 jaar	2.601,30	1.180,42
22 jaar	2.211,10	1.003,35
21 jaar	1.885,90	855,78
20 jaar	1.599,80	735,96
19 jaar	1.365,70	619,73
18 jaar	1.183,60	537,09
17 jaar	1.027,50	466,26
16 jaar	897,50	407,27
15 jaar	780,40	354,13

HERZIENING KEUZEVERMOGEN

Bij sommige bezittingen mag u kiezen of u die tot uw privé-vermogen of tot uw ondernemingsvermogen rekent. Heeft u eenmaal een keuze gemaakt, dan bent u daar in principe aan gebonden. Herziening van die keuze is slechts onder bijzondere omstandigheden mogelijk.

Volgens de staatssecretaris van financiën is (ook) de inwerkingtreding van de Wet inkomstenbelasting 2001 zo'n bijzondere omstandigheid. U mag van keuze veranderen per 1 januari 2001, ongeacht of sprake is van een gebroken boekjaar.

Nieuw regime

Het resultaat terzake van de keuzeherziening wordt dan belast volgens het regime en de tarieven van de nieuwe wet (maximaal 52%). De veranderingen van de nieuwe wet hebben voor een deel ook invloed op de keuze tussen privé- of zakelijk vermogen. Denkt u maar aan de veranderingen in de stakingsfaciliteiten. Het overbrengen van vermogensbestanddelen naar uw privé-vermogen is lang niet altijd interessant. Een belangrijke beperking is dat u bij voortgezet gebruik van dat vermogensbestanddeel ten behoeve van uw onderneming niet meer ten laste van de winst brengen dan het bedrag dat in box III belast is (4% van de waarde).

Landbouw

De mogelijkheid tot herziening van de keuze geldt ook in de sfeer van de landbouw. In verband met de wijziging van de landbouwwijziging per 27 juni 2000 is er een massale interesse voor het heretiketteren van met name de ondergrond van agrarische bedrijfswoningen. Niet agrarische waardeveranderingen (als gevolg van bestemmingswijziging) van de ondergrond zijn namelijk voortaan bij realisatie belast. Dit kan worden voorkomen door deze ondergrond naar het privé-vermogen over te brengen. Keuzeherziening is mogelijk per 27 juni 2000 of 1 januari 2001. In principe moet een heretikettering van de ondergrond gepaard gaan met een heretikettering van de bedrijfswoning zelf. Het wordt namelijk als één bedrijfsmiddel beschouwd. Onttrekking kan plaatsvinden tegen de waarde in bewoonde staat.

Volgens de staatssecretaris is compartimentering niet mogelijk. Ook de (niet agrarische) waardestijging van vóór 27 juni 2000 is volgens hem bij realisatie belast. Het overbrengen van de ondergrond naar privé veroorzaakt zodoende direct belastingheffing over de (niet agrarische) waardestijging tot op dat moment. Anderzijds wordt een verdere aangroei van de claim voorkomen.

KORTING OP DE KRANT?

Dat kosten van vakliteratuur ten laste van de winst mogen worden gebracht, is algemeen bekend. De regeling met betrekking tot overige, algemene literatuur is veel minder bekend. Onder deze algemene literatuur vallen romans, maar ook dagbladen, opiniebladen en tijdschriften. U moet toch de bonnetjes maar eens bewaren. Fiscaal is daar soms wel iets mee te doen.

Belastingvrij vergoeden

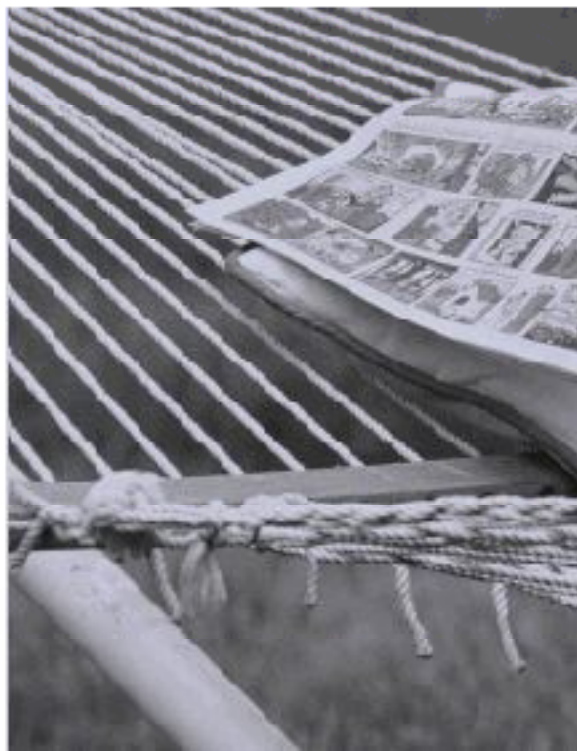
De kosten van algemene literatuur mogen niet ten laste van de winst worden gebracht. Toch heeft de wetgever een tegemoetkoming in de Wet op de loonbelasting opgenomen. Die kosten mogen onder bepaalde voorwaarden belastingvrij worden vergoed.

Dit is natuurlijk geen remedie voor ondernemers (in de IB-sfeer). Maar in de relatie tussen werkgever en -nemer kan wel met een vergoeding van kosten worden gewerkt. Ook voor een directeur-grotaandeelhouder kan het dus wel gunstig uitpakken. Hij kan van zijn werkgever (dat is zijn eigen vennootschap) een belastingvrije vergoeding van de gemaakte kosten van algemene literatuur krijgen.

Voorwaarden

De werknemer moet de kosten hebben gemaakt 'ter verwerving van het loon'. Volgens de rechtspraak moeten de kosten redelijk zijn en dienen tot een behoorlijke vervulling van de dienstbetrekking. De werkgever zal zich dus in eerste instantie moeten afvragen in hoeverre de kosten privé zijn. Die kos-

ten mogen niet belastingvrij worden vergoed. Zeker niet alles wat een werknemer leest zal bijdragen aan een behoorlijke vervulling van de dienstbetrekking. In veel gevallen kunt u er wel in slagen aannemelijk te maken dat bijvoorbeeld een abonnement op de krant in aanmerking komt voor belastingvrije vergoeding. Toch iets om rekening mee te houden!

Reeds in 1997 heeft de staatssecretaris in een besluit een nadere toelichting op de toepassing van de gebruikelijk loon regeling gegeven. De aanmerkelijk-belanghouder die feitelijk arbeid ten behoeve van zijn vennootschap verricht moet een salaris in aanmerking nemen dat in principe tenminste de WAZ-norm bedraagt (in 2001: f 84.000).

In samenhang met de invoering van de Wet inkomstenbelasting 2001 is dit besluit opnieuw vastgesteld. Ten opzichte van het oude besluit is het uitgebreid met 'bijzondere gevallen'. Het gaat daarbij om de situaties waarin er uit de vennootschap ook nog andere inkomsten worden genoten of waarin er wordt gewerkt op grond van een managementcontract. Ook wordt in het nieuwe besluit aandacht besteed aan de werking van de regeling onder de toepassing van belastingverdragen.

Andere inkomsten

Het komt regelmatig voor dat de ab-werknemer, naast zijn loon ook nog andere inkomsten uit zijn BV geniet, zoals lijfrente- en pensioenuitkeringen. In principe staat de vaststelling van het gebruikelijk loon hier los van. Wel kunnen dergelijke uitkeringen een rol spelen bij de beoordeling van de hoogte van het loon. Zo kan de vaststelling van een lagere dan gebruikelijke beloning direct voortvloeien uit het waarborgen van de continuïteit van het bedrijf.

Managementcontract

In principe is voor de vaststelling van het gebruikelijk loon niet van belang of de arbeid al dan niet binnen het kader van een managementcontract wordt verricht. Wel is het denkbaar dat in een voorkomend geval rekening wordt gehouden met het loon dat een ab-werknemer geniet ter zake van dezelfde arbeid uit een (fictieve) dienstbetrekking tot

een ander. Als een ab-houder loon trekt uit zijn persoonlijke holding, maar feitelijk werk verricht voor de werkmaatschappij middels een managementcontract, dan wordt daar rekening mee gehouden. Hij hoeft niet tweemaal loon in aanmerking te nemen. Wel zal de hoogte van de managementvergoeding van invloed kunnen zijn op de beoordeling van de hoogte van het gebruikelijk loon. Als de managementvergoeding f 400.000 per jaar bedraagt dan is een gebruikelijk loon van f 84.000 niet goed verdedigbaar.

Verdragstoepassing

Als de ab-houder in het buitenland woont komt verdragstoepassing aan de orde. Het verdrag bepaalt of Nederland zijn heffingsrecht al dan niet kan effectueren. Twee verdragsartikelen zijn van belang: het artikel inzake bestuurders- en commissarissenbeloningen en het artikel inzake zogenaamde niet-zelfstandige arbeid.

Omdat het begrip 'salaris' in de verdragen mag worden uitgelegd naar nationaal recht meent de staatssecretaris dat ook het gebruikelijk loon onder de werking van genoemde artikelen valt. Betreft de beloning niet-zelfstandige arbeid dan zijn de inkomsten slechts in Nederland belastbaar voorzover de dienstbetrekking feitelijk in Nederland wordt uitgeoefend.

Het is natuurlijk prettig als u belastingvrij uw 'auto van de zaak' kunt laten optuigen met allerlei snuffjes. De Hoge Raad heeft dit recent wat moeilijker gemaakt. Wat is het geval?

Voorheen was het zo dat alleen de accessoires die 'af fabriek' werden geleverd tot de bruto-cataloguswaarde dienden te worden gerekend en dus de fiscale bijtelling verhoogden. Dit was makkelijk te omzeilen door de accessoires niet door de fabriek te laten monteren, maar door de dealer.

Dit feest is voorbij. Als de dealer accessoires heeft gemonteerd die van de fabrikant afkomstig zijn en die ook 'af fabriek' kunnen worden gemonteerd behoren deze ook tot de bruto-cataloguswaarde. De hogere bijtelling kan nu slechts nog worden voorkomen door accessoires van een ander merk te laten monteren. Hier zal waarschijnlijk niet zo veel animo voor zijn. Ook het aanbrengen van accessoires na de kentekenregistratie is een mogelijkheid, maar dit zien de meeste dealers weer niet zitten. Als de bestelde auto toch niet wordt afgenomen, blijft hij immers met auto met een oud kenteken zitten. De enige oplossing die reesteert is de auto pas aan te kleden na er een tijdje in te hebben rondgereden.

HOE ZIT DAT MET WERKNEMERSOPTIES?

In de strijd om de schaarse werknemer geniet het toekennen van opties een grote populariteit. Wat houdt dit ook al weer in? Een artikel voor de liefhebber.

Definitie

Een optie is het recht om gedurende een bepaalde termijn (uitoefenperiode) een aandeel voor een bepaalde prijs (uitoefenkoers) te kopen (calloptie) of te verkopen (putoptie). De waarde van een optie is mede afhankelijk van de verwachte koersontwikkeling van het aandeel. Opties kunnen zowel voorwaardelijk als onvoorwaardelijk worden toegekend. De voorwaardelijkheid kan zowel een opschortende als ontbindende voorwaarde betreffen. Fiscaal is het genietingsmoment het moment van onvoorwaardelijk worden. Op dat moment moet worden afgerekend met de fiscus.

Gevolgen voor Loonbelasting

Door het toekennen van opties krijgt de werknemer een direct belang bij het floreren van de onderneming. De werknemers raken daarvoor meer betrokken bij 'hun' onderneming. De band tussen de onderneming en de werknemers wordt sterker. Dit effect kan worden versterkt door kan door het nemen van ontslag als ontbindende voorwaarde op te nemen in het optiecontract.

Een ander voordeel is dat het een fiscaal vriendelijke wijze van belonen kan zijn. Tot voor enkele jaren terug was Nederland op dit terrein een waar belastingparadijs. Opties werden forfaitair belast voor 7,5% van de onderliggende waarde van de aandelen. Dit leidde met name in het topmanagement tot een 'exorbitante zelfverrijking', waarover premier Kok openlijk zijn ongenoegen uitsprak. Uiteindelijk kwam er een nieuwe fiscale regeling dat opties zwaarder zou moeten gaan belasten. Het heffingspercentage hangt nu van verschillende variabelen af (intrinsieke waarde en verwachtingswaarde). Het uitgangspunt is een heffing van 20% over de onderliggende waarde van de aandelen. Bij uitoefening binnen drie jaar na het moment van onvoorwaardelijk worden, wordt aanvullend geheven over de sindsdien opgetreden waardevermindering.

Begin van dit jaar is weer een verandering doorgevoerd. Er is een keuzemogelijkheid geïntroduceerd. De werknemer heeft voortaan de keuze om belasting te betalen op het moment van toekenning, dan wel het moment van uitoefening van de optie. Indien voor het moment van uitoefening wordt gekozen wordt belasting betaald over de waarde van dat moment. Als de waarde van de aandelen sinds de toekenning van de optie is gestegen, is dat ongunstig. Is de waarde evenwel gedaald dan is dat (althans fiscaal) gunstig.

Gevolgen voor Vennootschapsbelasting

Niet alleen de heffing bij de werknemer kent een rijke voorgeschiedenis. Dit is ook het geval ten aanzien van de aftrek voor de vennootschap. In 1956 besliste de Hoge Raad dat de vennootschap die werknemersopties toekent in het geheel geen loonkosten ten laste

van de winst mag brengen. Dit terwijl er bij de werknemer wel loon werd geconstateerd. Een vreemde combinatie: bij de vennootschap geen aftrek; bij de werknemer wel belasting heffen.

Met ingang van 1994 is er aftrekmogelijkheid in de Wet op de Vennootschapsbelasting geïntroduceerd. Het bedrag aan loon dat in verband met de toekenning van optierechten voor de heffing van loonbelasting op het genietingsmoment in aanmerking wordt (of zou kunnen worden) genomen, kan de vennootschap ten laste van haar fiscale winst brengen. Het maakt voor de aftrek dus niet uit of de werknemer voor uitstel van heffing kiest. Pas in 1996 erkende ook de Hoge Raad de aftrekmogelijkheid (voor het jaar 1990).

Voor een goed begrip dienen drie beslismomenten goed te worden onderscheiden:

- De toekenning van optierechten.
- Het voldoen aan de optieverplichting door de uitgifte van nieuwe aandelen of door middel van het inkopen van aandelen en deze voor de uitoefenprijs weer doorverkopen aan de werknemers.
- Het al dan niet afdekken van het koersrisico bij inkoop en doorverkoop van bestaande aandelen. Dit kan door reeds bij de toekenning de benodigde aandelen in te kopen.

Februari-arresten

In februari van dit jaar heeft de Hoge Raad twee arresten gewezen die de landelijke dagbladders hebben gehaald. Nou, dan moet er toch wel wat aan de hand zijn. Er zouden inderdaad voor het bedrijfsleven grote nadelige fiscale gevolgen aan verbonden kunnen zijn. Wat heeft de Hoge Raad dan beslist? We zetten de belangrijkste punten voor u op een rijtje:

- De rechtsbetrekking tot de vennootschap van een houder van een optie op aandelen komt dusdanig met die van een aandeelhouder overeen dat alle transacties tussen optiehouder en vennootschap buiten de (belaste) winstfeer moeten worden afgewikkeld. De Hoge Raad zegt hiermee dat opties zo zeer op aandelen lijken dat de houder van opties moet worden behandeld als de houder van aandelen. Hiermee heeft Hoge Raad een streep gezet door de extra aftrek van de fiscale winst van de vennootschap ten aanzien van een verlies dat wordt geleden door de afwikkeling van een werknemersoptie (koersverloop). Aftrekbaar is slechts het bedrag dat belast is, dan wel belast zou zijn, op het moment van onvoorwaardelijk worden van de optie. Dit is precies de aftrek die sinds 1994 volgens de wet is toegelaten (de arresten hadden betrekking op 1992). De additionele aftrek bij uitoefening van de optie (koersrisico) was overigens tot deze arresten mogelijk op grond van in 1998 gedane uitspraken van de staatssecretaris van financiën.
- Aandelen die zijn ingekocht om te voldoen aan een optieverplichting dienen als ingetrokken te worden beschouwd. Deze con-

statering leidt tot heffing van dividendbelasting en kan leiden tot de heffing van surtax (bij excessieve winstuitdelingen). Ook dit staat lijnrecht tegenover eerdere uitlatingen van de staatssecretaris.

- Ten tijde van het toekennen van een optie vindt tot het bedrag van de waarde van de optie in de vennootschap een informele kapitaalstorting plaats. Deze constatering leidt tot de heffing van kapitaalsbelasting.

Goedkeurend beleid

Dit vond ook de staatssecretaris wat al te kras, temeer omdat hij zich eerder in soepele zin had uitgelaten. Daarom heeft hij, vooruitlopend op een wetsvoorstel, goedkeurend beleid uitgevaardigd. Dit beleid houdt het volgende in:

- Indien vóór 1 september 2001 eigen aandelen worden ingekocht ter dekking van toegekende werknemersopties, wordt deze inkoop aangemerkt als tijdelijke belegging. De aandelen worden dan niet als ingetrokken beschouwd. Er wordt géén dividendbelasting, kapitaalsbelasting en surtax geheven, noch bij toekenning, noch bij uitoefening van de opties.
- Hieraan wordt als belangrijkste voorwaarde verbonden dat niet meer wordt afgetrokken dan de wet toestaat. Het koersverloop tussen de toekenning (of onvoorwaardelijk worden) en de uitoefening is dus van aftrek uitgesloten.
- Als evenwel vóór 22 februari 2001 aandelen zijn ingekocht ter voldoening aan een optieverplichting en hierop is koersnadeel geleden, kan onder bepaalde voorwaarden toch nog een extra bedrag worden afgetrokken.
- Om voor de vrijstelling van dividend- en kapitaalsbelasting in aanmerking te komen geldt als extra eis dat de uitoefenperiode vóór 2007 ligt.
- De ingekochte aandelen worden beschouwd te zijn ingetrokken zodra komt vast te staan dat de optierechten niet worden uitgeoefend.

Wetsvoorstel

Er is inmiddels een wetsvoorstel in voorbereiding om de inkoop van eigen aandelen in verband met de uitoefening van werknemersopties te faciliteren. Dit voorstel wordt nog deze zomer verwacht. In ieder geval wordt tot 1 september 2001 de situatie van vóór de februari-arresten voortgezet.

Slot

Wij beseffen dat dit hele ingewikkelde materie is. Wij hebben u een kort overzicht van de regeling willen geven.

Moet u zich nu haasten omdat u 1 september als deadline ziet staan? Wij raden u aan om niet over één nacht ijs te gaan en het besluit om optierechten toe te kennen weloverwogen te nemen. Bedenk u dat er een wetsvoorstel in voorbereiding is, dat naar het zich laat aanzien verzachtende elementen zal bevatten. Dit is bij uitstek een terrein om uw adviseur bij te raadplegen.

Vorig jaar heeft de Hoge Raad een uitspraak gedaan op het terrein van de waardering van de ondernemerswoning. Bij staking van de onderneming wordt de woning naar het privé-vermogen overgebracht. In dat geval moet worden afgerekend over het verschil tussen de boekwaarde en de waarde in het economisch verkeer. Het feit dat de woning bewoond is vormt een waardedrukkende factor.

Verhuurde staat

De Hoge Raad besliste dat voor de waardering mag worden uitgegaan van de verkoopwaarde in verhuurde staat. Deze waarde moet nog wel worden gecorrigeerd in verband met de omstandigheid dat de bewoner in het algemeen bereid zal zijn een hogere prijs te betalen dan de prijs die in verhuurde staat mag worden verwacht.

Richtlijnen

Volstreekte duidelijkheid heeft dit arrest niet gebracht. Daarom heeft de staatssecretaris nadere richtlijnen vastgesteld. Deze hebben het karakter van een compromis. Komt men er niet uit dan staat het de inspecteur vrij een ander standpunt in te nemen. Het komt erop neer dat de leeftijd van de ondernemer of zijn jongere partner als richtsnoer geldt voor de waardering:

- Bij een leeftijd tot en met 60 geldt als waardering 65% van de waarde in het economisch verkeer in vrije staat.
- Bij een leeftijd van 61 t/m 69 jaar geldt als waarde 65% plus 1% voor ieder jaar dat men ouder is dan 60 jaar.
- Vanaf 70 jaar geldt als waarde 75% van de waarde 'vrij opleverbaar'.

Het nieuwe beleid geldt voor alle aanslagen die per 16 mei 2001 nog niet onherroepelijk vaststaan.

Overigens willen wij nog opmerken dat in de Wet inkomstenbelasting 2001 een waardering van 60% geldt als bij overlijden van de ondernemer de woning als hoofdverblijf ter beschikking blijft staan aan personen die bij zijn overlijden tot het huishouden hebben behoord.

Conclusie

In de praktijk merken wij dat de waardering van de ondernemerswoning kan leiden tot meningsverschillen met de fiscus. De nieuwe richtlijnen kunnen dan een goede hulp zijn. Het is altijd mogelijk om de richtlijnen te negeren en de waardering toe te spitsen op de concrete situatie, maar dit lijkt ons meestal niet verstandig. Omdat er in de jurisprudentie ook wel percentages van 80% en 85% te vinden zijn, zijn de richtlijnen nog niet zo ongunstig.

De auto van de zaak blijft de gemoederen bezig houden. Dit keer heeft de Hoge Raad moeten oordelen over een vergoeding (f 340 per maand) die een werknemer ontving voor het stallen in zijn eigen garage van de auto die hij van de zaak reed. De inspecteur en het Hof waren van mening dat een garage is aan te merken als een 'werkruimte thuis', waarvoor zeer stringente regels gelden. De Hoge Raad was het daar niet mee eens. In de fiscale regeling voor de auto van de zaak past het dat de werkgever alle kosten voor zijn rekening neemt, dus ook stallingskosten. Terzake van het privé-gebruik geldt de fiscale bijtelling van 25% van de bruto cataloguswaarde.

Een verrassende uitspraak die financiën behoorlijk tegen de haren in zal strijken. Waarschijnlijk is het wachten op een wetwijziging.

Heeft de koper van een onderneming goodwill betaald of niet? Dat is de centrale rechtsvraag waarover een belastingplichtige en de inspecteur van mening verschillen. De belastingplichtige is van mening dat hij 9 miljoen goodwill heeft betaald. (Het belang voor belastingplichtige is dat hij de goodwill in 5 jaren mag afschrijven.) De inspecteur stelt dat in het geheel géén goodwill is betaald. Een groter verschil is niet denkbaar.

Feiten

Belastingplichtige (laten we zeggen: Koper BV), heeft een uitgeverij overgenomen. Voor de som van 9 miljoen gulden heeft Koper BV alle activiteiten overgenomen en alle eigendomsrechten verworven met betrekking tot twaalf tijdschriften. U moet hierbij denken aan bijvoorbeeld auteursrechten, intellectuele rechten, het gebruik van de naam van de uitgeverij e.d. Volgens de inspecteur is de koopsom betaald voor de uitgaverrechten, de beeldmerken, de database en de commerciële contacten. Deze rechten zijn niet aan slijtage onderhevig: er kan daarom niet over worden afgeschreven. Koper BV wil gedurende vijf jaren 20% van 9 miljoen afschrijven, maar de afschrijving wordt door de inspecteur dus niet geaccepteerd.

Oordeel Gerechtshof

Koper BV en de inspecteur komen er onderling niet uit, waarna Koper BV de kwestie aan het Hof voorlegt. Het Hof doet een interessante uitspraak. Vast staat dat Koper BV alle activa en passiva heeft overgenomen. Ook het personeel gaat over. Er is een zelfstandige onderneming 'going concern' overgenomen. Het Hof verwierpt de stelling van de inspecteur dat uitsluitend uitgaverrechten zijn overgenomen. Volgens het Hof is Koper BV erin geslaagd aannemelijk te maken dat de waarde van de

overgenomen tijdschriften voor 95% bestaat uit de 'formule' van de tijdschriften, de marktpositie en het relatiernetwerk. Dit deel van de koopsom merkt het Hof aan als goodwill. Koper BV mag dit in vijf jaren afschrijven. Het restant van 5% heeft betrekking op uitgaverrechten. Het Hof staat afschrijving daarover niet toe: uitgaverrechten zijn een niet-slijtend bedrijfsmiddel.

Cassatie

De staatssecretaris heeft geen vrede met de uitspraak van het Hof. Hij is in cassatie gegaan. De Hoge Raad krijgt het laatste woord, maar heeft nog geen arrest gewezen. Gezien de overwegingen van het Hof lijkt de kans van slagen voor de staatssecretaris misschien niet erg groot. Toch moeten conclusies niet al te snel worden getrokken. De staatssecretaris is van mening dat de verwerving van bepaalde rechten de winstcapaciteit weliswaar kunnen vergroten, maar dat die rechten niet gelijk gesteld mogen worden aan de goodwill. Tevens draagt hij als argument aan dat het woord 'goodwill' nergens in de koopovereenkomst wordt genoemd, terwijl alle overgenomen eigendomsrechten met naam en toenaam zijn vermeld en alle een eigen prijskaartje hebben gekregen. In de berekening van de overnameprijs is er dus geen ruimte voor goodwill. Een derde argument is dat de onderneming die Koper BV heeft overgenomen, tot aan de overnamedatum verliesgevend is geweest. Als er geen winst gemaakt wordt, kan er geen sprake zijn van goodwill.

De rechtsvraag die de Hoge Raad nu in het kader van het fiscale recht moet gaan beantwoorden is extra interessant: kun je ruim 8,5 miljoen goodwill betalen voor een verliesgevende onderneming?

